mo[a] vacaturam auctoritate apo.[b] expectante aliquis prebēdā seu dignitatem[c] tenuem obtinēs i eadē[d] fraudulēter ei renūciet[e]: ut illa[f] primo sic vacante precludat tibi[g] via per cōsequēs ad obtinendū p̄bendam vel dignitatem: aliā pinguiorē que per mortē alicui[h] vel alias[i] in ipsa ecclesia creditur verisimiliter in proximo[k] vacatura per renūciationē huiusmodi: dummodo de premissa fraude appareat: saltem per aliquas probabiles coniecturas[l]: vt q2 dicte renunciationis tēpore is qui prebendā vel dignitatem pinguiorem habebat infirmitate graui detinebatur: vel aliquid aliud imminebat: propter qđ illius prebenda seu dignitas vacare in proximo probabiliter credebatur nullū tibi volumus obstaculum interponi: quominus preben da vel dignitate predicta sic fraudulenter renunciata omissa[m]: possis dictam pinguiorē cū eā vł aliā[n] si prius ipsam vacare contigerit auctoritate prefata libere peter: veluti tibi debitam[o] ⁊ habere. Ceterum si predicto renunciāti huiusmodi prebenda vel dignitas pinguior forsitan cōferatur ei ipso dicta fraus intelligatur esse probata: ⁊ idem renunciās habita[p] omnino careat ⁊ ambita[q].

Rubrica De supplēda negligētia prelatorum.

I Nno. iiij.

¶ Jurisditio suffraganei excōicati ad metropolitanum non deuoluitur. Jo. an.

ROmana[r] ecclesia: ⁊ infra. Edictū vero p remeñ. prouinciā publicatū[s] vt a subditis[t] episcoporū ipsius puincie pro audiendis ⁊ terminandis eorū causis[v] libere ad remeñ. curiā accedat penitus reuocamus. Quia etiā si tenerētur[x] ijdem episcopi pro suis[y] culpis[z] uinculo excōmunicationis astricti: nō tamē ex culpis ipsis: cum id nō inueniatur a iure cōcessū[a] ad remeñ. archiepiscopum iurisditio deuolueretur eorū. Sed alia forte pro illis pena[b] ipsis canonica posset infligi. I Dem baronibus ⁊ comitibus regni portugalie.

¶ Si ille qui preest est negligens ⁊ remissus: debet superior illi dare idoneū coadiutorē. h. d. Jo. an.

GRandi[z] non īmerito: ⁊ infra. Mandamus quatenus dilectum filium nobilē virum comitē boloñ. p̄fati[a] regis[b] portugalie fra-

tamen quod non cōmittatur simonia. Jo. an.

a ¶ Proximo vacaturam. debebatur enī sibi primo vacās: ⁊ sic per fraudes videbatur via precludi ad aliā: secus si habet litteras sup ea quam duceret acceptandā: q2 tūc fraus ista sibi nō preclusisset viā: qđ ē verū nisi acceptasset p̄mā q̄ vacaret: qđ pōt: l3 certā ⁊ nominatā talis acceptare non possit. ī. de cōces. prebē. ne captande: quia tunc per omnia idem.

b ¶ Apostolica. quod ē et in casu decre. ī. de preben. hi q. ⁊. c. si cū. ⁊. ŝ. de rescrip: cū aliquibus cū si. alius cuius ꝙ papa ad uacaturas contra lateranē. concilium ius si tribuit: vt. ŝ. de conces. preben. c. ij.

c ¶ Dignitatem. singula singulis refert.

d ¶ In eadē. ecclesia scilicet in qua expectans et idem si expectabat in ciuitate vel prouincia: si ī ea fieret talis fraus: cū eadem sit ratio.

e ¶ Renunciet. de vacatione per renunciationē dicit q2 de illa ad titulū sed idem credo si in fraudem occideretur vel deponeretur. s. qui tenuē obtinebat: vt precludere tur expectādi via ad pinguē. ⁊ fm hoc dicam ꝙ expectans primā vacaturā: p̄mā si vacat ī ei⁹ fraudē recipe nō tenet.

f ¶ Illa. tenui renūciata

g ¶ Tibi. cū debebatur p̄ma ⁊ nō secunda.

h ¶ Alicuius. qa valde senex ē: vel īfirm⁹ valde

i ¶ Uel alias puta quia tractat ille q in sacris ē est de matrimonio cōtrahendo. vel q2 electus est vel eligi sperat in episcopū: uel religionē vult pfiteri: vel de crimine accusatur ppter quod creditur deponendus: vel his similia.

k ¶ Proximo. idem credo si non in proximo: dūmodo fraudulenter fiat renunciatio talis. ⁊ possit id alias constare: q2 semper ratio remanet. pōe enim ꝙ litteras habeo ad primā vacaturā ⁊ titius: l3 non speretur de prima vacatione: tamen q2 odio me psequit renūciat p̄bēde q̄ valet vnū florenū: vt sic me īpediat ī pīgui⁹ si vacarēt: certe cū eadē sit rō idē credo.

l ¶ Cōiecturas. No. ꝙ dolus pbatur ex perspicuis cōiecturis: ⁊ q cū allegat probare illū debet. ff. ð proba. l. quotiēs. §. qui dolo.

m ¶ Omissa. nō enī d3 acceptare si hoc sciuit: s3 omittere: ut hic vides.

n ¶ Aliam. puta non vacauit illa de qua sperabatur. sed alia.

o ¶ Debitā. l3 enī ista nō sit p̄mo vacās sed secūdo. tamē rōne fraudis p̄mo vacās fingit. ⁊ ē si. ŝ. de rescrip. si ppter codē. li. ⁊ in hoc pfertur equitas rigori pp fraudē. ad idē. C. de iudi. l. placuit. C. de fur. ⁊ ser. cor. si qs seruo. ⁊. ī. de re. pmu. c. vno. ⁊ sic nō. casum in quo l3 scribatur de prima vacatura: debet secūda. alios casus hēs ad idem ð preben. c. ij. in fi. e. ti. q2 sepe. ⁊. c. cum in ecclesia. ⁊. c. ei cui. ⁊. ī. de re. pmu. c. vno.

p ¶ Habita. qui semel renunciauit. ⁊ sic repetere nō poterit. vij. q. i. ꝙ piculosum cum si.

q ¶ Limitata. s. per cupiditatem. ⁊ fraudem. ⁊ est si. ŝ. de transla. lic3. ⁊. c. quāto. vij. q. i. si quis eps. suis ergo terminis sit quisq3 contentus. nec vltra mensuras sui iuris affectet augeri: ut in predicto. c. si quis in fin. ambita autem ideo carere debet qr expectanti debetur. sed etiam si non deberetur. puta quia vacauit alia ante illam ob quā fiebat renunciatio. tamen non debebatur renuncianti qui eam adeptus est. cum iste finis non distinguat. ⁊ ad hoc faciunt predicta iura.

ROmana. Sunt tres partes fm Hosti. ⁊ Jo. mo. Primo reuocat edictum. Secundo cām reddit ibi: q2 etiam. Tertio antiphorizat ibi. Sed alia. Ho. Casus.

r ¶ Dum. archiepiscopus remensis visitaret prouinciam remēsem ⁊ nō debito modo fuisset a suffraganeis receptus excommunicauit eos ⁊ fecit pponi edictum per totam prouinciam remensem ꝙ omnes subditi ipsorū suffraganeorum adirent ipsum pro suis causis dirimendis: papa Innocen. reuocat hoc edictum ⁊ dixit ꝙ licet ipsi suffraganei pro suis culpis excōmunicati sint: non tamen ad ipsum archiepiscopum iurisditio ipsorū deuolutur. cum id cautum non reperiatur ī iure: l3 ⁊ alias pro culpis ipsos possit debita pena punire.

r ¶ Romana. multas decre. eiusdem nominis ⁊ auctoris de eadē cā que erat inter remensem ⁊ suffraganeos habebis in processu huius libri.

s ¶ Publicatum. ex parte archiepiscopi remensis.

t ¶ Subditis. i. quos archieps iurisditionē non h3 nisi in certis casibus expssis a iure. ⁊ not. ŝ. de of. or. pastoralis: ⁊ iđ edictū istud reuocare debuit cū vergeret ī piudiciū suffraganeorū ⁊ aliorū inferiorū iurisditionē habentium ⁊ suū ius absorberet: qđ esse nō debet cū non nisi p appellationē ad ipm qōnes tales deferātur: nec ipse plus iuris sibi pōt vendicare ꝙ ei per canones sic concessum: de offi. ordi. duo simul. ix. q. iij. cōquest⁹. ⁊. q. ij. c. ij. ⁊. x. q. iij. q2 cognouim⁹. ⁊. xviij. q. ij. c. i.

v ¶ Causis. quas īter se hñt ipsi subditi: nō intelligas de cāis q̄s habent subditi ꝯ suffraganeos ipsos: quia tunc licitum esset edictū. xi. q. i. peruēit. ⁊. c. si qs cum clerico.

x ¶ Tenerēt. h dicit: q2 forte nō cōstabat an iuste fuisset excōicati

y ¶ Suis. p alienis enī nō dēt excōicari: vt. xxiiij. q. iij. si hēs.

z ¶ Culpis. no. ꝙ l3 ex sua culpa excōicat⁹ sit eps: ita ꝙ iurisditionē exercere nō possit: nō tñ ppter hoc ad metropolitanum suū trāsfert iurisditio. ŝ. de concess. p̄ben. q2 diuersitatē. sed pp negligentiā bene trāsfert iurisditio ⁊ p̄bēdarū donatō de epō ad archiepm: ut ibi: ⁊. ŝ. e. ti. p totū. not. ergo l3 ī negligētia epi archieps suppleat vices ei⁹: nō tñ ī delicto: ⁊ cor. opti. ŝ. e. ti. de elec. ꝙꝙ. S3 ŝ. ī. de tē. or. c. ij. vbi vicini epi supplēt potestatē quā pdidit eps pp delictū suum: ⁊ illud spāle pp fauorem ordinū suscipiēdorū: ī quorū dilatiōe posset eē piculū: ⁊ procedit ex cōcessiōe expssa ipsius decre. Itē ŝ. ī. de of. dele. si is cui. vbi pp delegati excōicationē de subdelegato appellat ad primū delegantē. Sol. nō sic depēdet iurisditio epōrum ab archiepo sicut delegatorū pape ab ipso papa: ad hoc. ŝ. ð re indi. duobus: ⁊ in appellatione que h3 fieri infra certū tēpus ⁊ psequi etiā īmineret periculum si ibi p̄mus delegatus nō suppleret: ⁊ iđ aliud ibi.

a ¶ Cōcessum. si. ī. de sen. ex. is qui. Et no. intelligi phibitū qđ nō ē cōcessum ð tē. or. dilectus de trāsla. inter. vbi de hoc. ⁊ facit ad ea q̄ notātur de dispensatiōe epōrū. ŝ. de iudi. at si clerici. ⁊. i. di. in summa. ⁊. c. miror.

b ¶ Pena. fm qualitatē delicti vel cause. ŝ. de offi. dele. sane. i.

GRandi. Primo ponit mādatū. Secūdo dat ipsi⁹ executores ibi: alioqn. Tertio ptestat ibi: p hoc. Et p̄ma ps ptinet q̄tuor: nā p̄missa coadiutoris cōmēdatiōe ⁊ ad qđ det ⁊ sublatis obstātijs mādat illū pri⁹ recipi. Scđo sibi pareri. Tertio sibi suffragari. Quarto de redditibus illi rñderi. Jo. an. casus

x ¶ Grādi. Rex portugalie negligēs erat: ⁊ remissus circa regnum ⁊ subditos eius: pdigus ⁊ dissipator erat: pmittebat ecclesias mōasteria ⁊ pia loca regni sui ⁊ ipsas psonas ecclesiasticas aggrauari: viduas etiā ⁊ pupillos ⁊ orphanos ⁊ ceteros ī regno suo degentes grauabat: uel grauari sinebat: q̄re papa supradicto regi ⁊ regno ⁊ oib⁹ ibi degētib⁹ puidere volēs dedit ipsi regi ī coadiutorē nobilē virū comitē boloñ. fratrē p̄dicti regis deuotū circūscriptū magnanimū ⁊ potentē: ⁊ p quē sperat futurā reformationē ipsi⁹ regni. Mādat ergo oibus baronib⁹ ⁊ comitib⁹ ipsius regni portugalie: q̄tenus dicto comiti ⁊ coadiutori: cū ad eos accesserit: nō obstātib⁹ aliqb⁹ fidelitatib⁹ homagijs seu pactis uel iuramentis si in aliqb⁹ bis sunt regi astricti đbitū honorē exhibeāt: ⁊ cū eū oibus suis recipiāt ī ciuitatibus ⁊ mūitionib⁹ villis castris ⁊ singulis locis ipsi⁹ regni: ⁊ eius mādatis obediāt: ⁊ sibi auxiliū ꝯ quoslibet violētos ⁊ repugnātes ipēdāt: ð redditib⁹ ⁊ iurib⁹ oib⁹ ipsi⁹ regni sibi ītegre respōdēdo: vt dicto regi fm ꝙ decet excellentiā suā ⁊ sibi ⁊ suis de p̄dictis ⁊ necessitatib⁹ regni puidere valeat: vult tñ ꝙ personā ipsius regis vel sui legitimi filij si quē illū habere contingeret debeat fideliter cōseruare. Notificat aūt eis ꝙ si ipsi p̄dicta nō fecerint ipse mādauit duobus iudicib⁹ ꝙ eos ad iđ ec. cē. ap. cessante cōpellāt. Protestat in fi. ꝙ per h nō intēdit regi p̄fato vel suo legitimo filio si quē habuerit p̄dictū adimere regnū s3 solū per puidētiā ipsius comitis cōsulere ipsi regi regno ⁊ subditis. Jo. an.

a ¶ Prefati. in decisione sub illo. ī.

b ¶ Regis. rex iste dissipator ⁊ negligēs erat: ut p3 p inferiora: ⁊ per vtrunq3 videtur ꝙ potuerit remoueri. primū probatur. ŝ. de electio. ꝙ sicut in si. xij. q. ij. monemus. secundum. ŝ. de offi. cus. c. i. i. q. i. §. ecce cū honoris. lxxi. di. dictū.

vbi de hoc: & sic non debuit ei curator dari: sed potius debuit regno priuari: & sic ad fratrē ordine geniture cōuerti: cū filios nō haberet. ṡ. de voto lꝫ dic ꝙ rex cui per successionē regnū defert: ꝑpter supradicta priuari nō debuit: sed curator dari vt hic factū fuit ad instar furiosi seu prodigi. ff. de cu. fu. l. i. & custodiet regnuꝫ & reget sicut ipse curator & furiosum & patrimoniū. ff. eo. ti. l. consilio. & satisdat talis rem eius cui datur saluaꝫ fore. ff. eo. ti. l. obseruare. et. l. se. & C. de cu. fu. l. vl. §. ſꝫ cum antiquitas. papa autē hic nō curat cautionē requirere propter delictum aut bene priuatur rex regno per superiorem suū: uel per ecclesiam cuꝫ superiorē non habet: de re iudi. ad apostolice. xv. q. vi. alius. & ī. de vo. lꝫ: & tunc vel succedat proximus. s. cū per successionē defertur: vel eligent illi ad quos ptinet aliuꝫ. ṡ. de elec. c. venerabilem.

a ¶ Fratrem. contra. ff. vbi pupil. mo. vel edu. de. l. i. & pe. vbi dicitur ꝙ pupillus apud illas personas educari non debet q̄ ad ipsius successioneꝫ aspirant: & facit supra de conuer. infide. c. vltimo. sed sm Ber. rex iste non educabatur apud fratrē ſꝫ per se & cum sua honorabili familia et curia: nec erat iste frater suspecta persona.

b ¶ Deuotione. circa deum. s. & romanam ecclesiam.

c ¶ Circūspectione. erat enī plenus oculis. ad h. ṡ. de elec. scriptū. & tales debēt esse etiam archidiaconi. xciij. di. diaconi.

d ¶ Cōmendatum. multis modis sumitur cōmendare: quod dic: vt. ṡ. de accu. si cōstiterit. & ṡ. eo. li. de elec. nemo.

e ¶ Legitimo. illegitimus eniꝫ nō succedit: vt. ṡ. qui. fi. sint legi. per venerabilē. l. fi. nec educari vel ali debet: vt ibi: de quo dic vt. ṡ. & de eo q duxit in ma. quam pol. per adul. cum haberet. nec ad ordines promoueri vel ad beneficia ecclesiastica sine dispensatiōe: quod dic vt. ī. de fil. presby. c. i. Jo. an.

f ¶ Iure regni: qa debebat ex successione: hoc vult dicere.

g ¶ Quiqꝫ. regnum ipsum reformaturus &c.

h ¶ Dilectionis. qđ enim qs nō diligit: facile cōtēnit. xx. q. iij. presens.

i ¶ Potentia. prodest potētia: ut hic: & de hoc. ṡ. de appel. cōstitutis. ij. interduꝫ nocet. ṡ. de elec. fundamenta. §. proinde. cū si. ṡ. de loca. potuit. cū decor.

k ¶ Liberam. lꝫ liberam habeat: donare non pōt. ff. de pac. contra iuris ciuilis. ff. de dona. l. filiusfa. si tamē iusta rōne motus donauerit: valet donatio: vt in pdicta. l. filius. tenet aūt reuocare ea que male sunt alienata: vt. ī. ibi deperditorum recuperationē. imo & ipse rex reuocare deberet nō obstāte iuramēto de non reuocandis. ṡ. de iureiur. intellecto. secundum Ber.

l ¶ Defensionem. ad quam tenentur ipsi principes seculares: vt. xxiij. q. v. principes. & c. regnum. & c. administratores.

m ¶ Monasteriorū. no. arg. nomine ecclesiarum monastria non comprehendi ad idem. ṡ. de electio. sciant eodem libro. & ī. de senten. excom. c. vlti. §. adijcimus contra. liiij. di. §. hac auctoritate. Jo. an.

n ¶ Viduarū. de quibus an pertineāt ad iudiciū ecclesie: dic ut no. ṡ. de fo. compe. ex tenore. o ¶ Deperditorum. propter regimen malum. ṡ. de ele. fundamenta. §. digne itaqꝫ. Jo. an.

p ¶ Pacto. ad idem. ī. de offi. ordi. qꝛ pleriqꝫ. Jo. an.

q ¶ Prohibitione. nō enim potest subditis ꝓhibere quin obediant & intendant curatori in his que ad curam regni & ipsius regis honorē pertinēt: cū ad hoc ꝓcurandum assumptus sit: impediretur enim ipsius officium.

r ¶ Conseruetis. ad hoc. ṡ. de iureiur. petitio.

s ¶ Honorem. vt. vij. q. i. qꝛ frater.

t ¶ Ciuitatibus. q̄ murorū ambitu terminant: vt. ī. de sen. ex. si ciuitatis. Jo. an.

u ¶ Procuretis. huc usqꝫ est littera suspensiua. Ber.

x ¶ Violentos. sic enim iuste bellabit se defendēdo. xxiij. q. ij. c. i. & ij. & ṡ. de iureiur. sicut. iij. & sic obedire debēt: ex quo cōstat iustū esse bellū: sed & idē est cū dubitatur an sit iustum nec ne: vt. xxiij. q. i. quid culpatur in fi. cū autē certū ē bellū iniustum secus. xi. q. iij. iulianus. & c. si dñs. & c. non semper. cum si.

trem[a] de deuotione[b], ꝓbitate ac circūspectione[c] multipliciter cōmēdatum[d]: qui eidem regi absqꝫ legitimo[e] decederet filio: iure[f] regni succederet: quiqꝫ[g] examinate dilectionis[h] affectu quos vos & predictum regnū prosequitur: magnanimitate ac potentia[i] sibi plurimū suffragantibus regnū ipsum maturi⁹ reformaturus firma credulitate speratur: presertiꝫ cuꝫ ad curā & administrationem generalem & liberā[k] regni eiusdeꝫ tam pro sepedicti regis q̄ꝫ ipsi⁹ regni vtilitate si ꝓuide attendat: ac ad defensioneꝫ[l] ecclesiarum monasteriorū[m] aliorūqꝫ piorū locorū regni pfati: & personarū ecclesiasticaruꝫ tā religiosarū quā seculariū: nec non viduarū[n] orphanorū & ceterorū ibideꝫ degentiuꝫ ac deperditorū[o] inibi recupationē salubriter: vt in dño ꝯfidimus sit assumptus: cū ad vos accesserit fidelitate: homagio: iuramēto seu pacto[p]: si aliquibus forte prefato regi vel cuicūqꝫ alij persone tenemini: aut etiā ipius regis ꝓhibitione[q] dūmodo psonam eius & vitā ac legitimi sui filij si aliquem ipsum habere contigerit fideliter conseruetis[r] debitum eis exhibentes honoreꝫ[s] nequaquā obstantibus: in ciuitatibus[t]: castris: villis: & munitionib⁹ regni predicti cū oibus suis recipe ac eius dispositioni ordinationi & mandatis vniuersaliter singuli & singulariter vniuersi per omnia & in oibus intēdere absqꝫ difficultate qualibet ꝓcuretis[u]: impendentes sibi cōtra quoslibet repugnantes ac ēt violentos[x] consiliuꝫ auxilium & fauorē de redditibus[y] ꝓuētibus oibusqꝫ pfati regni iuribus sibi diminutiōe[z] aliqua plenarie respōdendo: ut de illis dicto regi sm qđ suā decet excellentiam[&] sibi ac suis & pfati regni necessitatibus ꝓ tempore ac negociorū emergentiū q̄litate valeat prouidere. Alioqn[?] venerabilib⁹ fratrib⁹ nostris bracharensi archiepo & epo colibrensi dam⁹ nostris litteris in preceptis: vt vos ad id monitione premissa[ꝝ] ꝑ censuraꝫ ecclesiasticā appellatione remota cōpellant. Per hoc autē nō intēdimus memorato regi vel ipsius legitimo filio si quem habuerit predictū regnū adimere: sed poti⁹ sibi & eidē regno destructioni exposito: ac vobisipis in vita[a] ipsius regis per sollicitudineꝫ & ꝓuidentiā comitis cōsulere supradicti. Bonifacius octauus.

¶ Episcopo a paganis vel a scismaticis capto: nō archieps sed capitulū administrat nisi papa quanto cito hoc fieri poterit super hoc ꝑ capituluꝫ consulendus aliter ordinaret. Jo. an.

Si eps a paganis[b] aut scismaticis capiat: nō archieps[c] sed capitulum[d]: ēc si sedes per mortē[e] vacaret illius: ī spiritualibus[f] & tēporalibus[g] ministrare debebit[h] donec eum libertati[i] restitui vel per sedem apo. cuius interest ecclesiaruꝫ

y ¶ Redditibus. generale nomē est: plus enim est in redditu ꝙ in fructu: vt partus ancille. ff. de vsur. in pecudum. §. partus. ff. ad trebel. deducta. §. hereditatem. & viri. ṡ. de elec. generali.

z ¶ Diminutione. ad idem. ṡ. de verbo. sig. cum inter vos.

& ¶ Excellentiam. facit. ṡ. de preben. multa in fi. vij. q. i. quamuis sed remoto pro crimine sumptus nō ministrātur: qꝛ male meriti debent egestate laborare. ff. de posi. bona fides.

? ¶ Alioquin. i. si cum recipere mandatis parere adiuuare de redditib⁹ integre prouidere predicto comiti cōtempseritis.

ꝝ ¶ Premissa. que semper excōicationem precedere dꝫ. xi. q. iij. idigne. xxiiij. q. iij. de illicita. ṡ. de sen. ex. sacro. cum si.

a ¶ In vita. eisdeꝫ. not. coadiutoris officiū expirare morte ei⁹ cui adiutor datus est: tūc enī potestas ad capitulū ptiet in ecclesia cathedrali. ī. c. i. & ij. mortuo. aūt rege aut reliquit filiuꝫ qui ex successiōe rex erit & sic cessat istius coadiutoris officium: aut non: & sic iste rex erit: & deficiet esse coadiutor: & ideo dicit ī vita.

Si episcopus. Aliter non diuiditur: quia tex. sub vno cōstructu depender. Do. Habuit ortū hec decre. ex his q̄ nota. host. ṡ. de maio. & obe. cum olim.

b ¶ Paganis. vel hereticis: de quibus idem iuris. vt. ṡ. de here. si qs eps: & scismatici dicūtur. xxiiij. q. iij. inter heresꝫ Jo. an.

c ¶ Archiepiscopus: cuꝫ hoc nō reperiatur in iure expressum: ut. ṡ. e. c. i. ī. c. proxi.

d ¶ Sed capitulū. ipsi⁹ cathedralis ecclesie cui⁹ eps captus ē. Et sic no. ꝙ sicut capitulū cum vacat ecclesia supplet vicem epi in iurisditiōe: vt. ī. c. pxi. ī. de insti. c. i. ṡ. de maio. & obe. cū olim. & ī. de maio. & obe. c. i. sic & cū quasi vacat: ut hic. & sic no. ciuilē mortem equiparari naturali: & est si. C. de dona. inter vi. & vxo. res vxoris. vbi donatio cā mortis cōfirmat morte ciuili sicut naturali ad idem. C. de epis. & cle. l. vlti. & hoc tamen dic vt no. Jo. an. xvi. q. i. placuit. ij. Jo. an.

e ¶ Mortem. renūciationē. translationem depositionē vel alio modo.

f ¶ Spiritualibus. in his que regrunt ordinē vocabūt vicinos epos cum cautele studio: vij. q. i. pontifices. ṡ. eo. li. de elec. is cui. beneficia aūt que spectant ad collationem solius episcopi nō conferent: vt. ṡ. ne se. va. c. ij. & ī. eo. ti. c. vno. qꝛ id nō facerēt si per morteꝫ naturalē vacarēt vt ibi: nec dāt clerico licentiā transeūdi ad aliam diocesim. lxxi. di. fraternitatem.

g ¶ Tpalib⁹. ita ꝙ de imobilib⁹ bonis nihil alienēt. ṡ. e. li. de elec. is cui.

h ¶ Debebit. pone archidiaconus post epm preest capitulo: episcopus a scismaticis captus est: & postmodū archidiaconus mortuus: quē capitulum habet eligere & episcopus cōfirmare: eligit capitulū. T. in archidiaconuꝫ: queritur quis habeat cōfirmare: & videt ꝙ capitulū talem confirmare nō possit: qꝛ quis enī circa inferiores inueniamus permissum capitulo supplere episcopalem iurisditionem: circa superiores nō reperimus cōcessum. immo videt prohibitū: ad hoc. ṡ. de ma. & obe. cū inferior & xxi. di. cum inferior. quidam dixerunt papam & non aliū hunc cōfirmare posse: ad hoc. ī. de offi. vica. c. i. alij de archiepiscopo dixerunt: sed host. in hac qōne no. de maio. & obe. cum olim. ꝙ capitulum talem cōfirmabit: lꝫ enim canonici in eo ꝙ canonici sint inferiores: tamē in eo ꝙ capitulum superiores sūt. ff. qs & a quo ap. fit. l. fi. ad hoc. ṡ. de offi. or. irrefragabili. §. excessus. & maxime in eo ꝙ epi vices gerunt. ṡ. de offi. dele. sane. ij. & xcij. dis. c. vlti. & xciij. di. c. i. & ḃ verum credo. ar. ī. de ap. c. pe.

i ¶ Libertati. seruus enim factus erat: insti. de iur. perso. §. vlti. ff. de ca-

pri.ꝛ postli.reuer.l.v.ff.de reg.iur.seruitus.recuperat ergo iura sua q̄si iure postliminij:ut.xvi.q.i.prima actione.vij.q.i.pastoralis.insti.qui.modis ius pa.po.sol.§.si ab hostibus.

a ¶ Consulendum,ad idem.j.de cle.egro.c.vno.

b ¶ Ordinari.i.aliter prouidēdo:vel forte visitatorē dando:ut.j.c.prox.

¶ Ecclesie. Sunt duo dicta.scd̄z ibi huiusmodi quoqꝫ.Et p̄ma pars facit tria.p̄mo ponit dictum.scd̄o excep̄tionē ibi nisi.tertio illaꝫ limitat ibi:tūc.h.d.

c ¶ Cathedrali.opiniones erant olim qs possit visitatorem dare cathedrali ecclesie.itē an visitator posset cōferre beneficia:vtrūqꝫ hoꝝ determinat hic papa:ortū hꝫ p̄mū dictū huius decre.ex his q̄ no.lri.di.qm̄ festus:ꝛ per inno.ꝛ hosti.s.ut ec.bene.ut nostrū secundū ex his q̄ no.lri.di.obitum.

d ¶ Vacanti.idēꝫ in qua si vacante:ut.s.pri.

e ¶ Visitator.idēꝫ quod administrator:ō quo.lri.distin.cathinen̄.ꝛ.c.qm̄ festus.

f ¶ Pontifice.cuius interest ecclesiaꝝ necessitatibus puidere.s.c.pri.

g ¶ Non pōt.hoc p̄cise tenebat Jo.in p̄dicto.c.qm̄ fest⁹.bar.brix.ꝛ hu.ibi ɔtra tenebāt.s.ꝙ archiepiscop⁹ hoc poterat sicut ꝛ p̄ses dat curatoreꝫ:insti.de cura.§.vlt.ꝛ qꝛ probibitum non reperiebatur.Lau.idē dicebat:tamen dicebat clericoꝝ requirendū consensuꝫ.Inno.ꝛ host.ut ec.bene.c.vno.distinguebant ut hic.s.ꝙ ali⁹ q̄ papa sine cāe cognitione ꝛ vocatis his q vocandi erant.s.capitulo nō poterat visitatorem dare:ꝛ est rō:qa archiepiscopus nō pōt tollere ius suū capitulo sine cā:qd̄ est ꝙ ad ipsos vacante sede ptineat administratio spiritualiū ꝛ tēporaliū.s.c.pri.cū cōcor.ibi signa tis.papa aūt ex ptātis sue plenitudīe hoc bn̄ pōt:ō cōces.pbē.proposuit.

prouidere necessitatibus sup hoc per ipsum capitulum quācito commode poterit consulendum[a] aliud contigerit ordinari[b].

Idem.

¶ Ecclesie cathedrali vacanti solus papa visitationeꝫ deputat nisi archiepiscopus ꝓpter negligētiaꝫ vel dolosam capituli administrationē cū cause cognitione deputaret hoc.d.primo.Visitator ecclesie vacantis ab inferiore a papa deputatus tēporalia ꝛ spiritualia administrat excepta beneficioꝝ collatione ad ep̄m pertinēte.h.d.so.Do.

Ecclesie cathedrali[c] vacāti[d] visitator[e] ab alio q̄ a Ro.pō[f].deputari non pōt[g]. Nisi forte capitulum i spiritualibus ꝛ tēporalibus negligenter[h] aut perperaꝫ[i] administret. Tunc enim archiepiscopus ob negligentiam vel maliciaꝫ capituli eo vocato[k] causeqꝫ super hoc cognitione p̄missa[l] visitatorem seu administratorem eidēꝫ ecclesie licite poterit ḋputarꝭ. Huiusmodi[m] quoqꝫ visitator quāquā spiritualiū ꝛ tēporalium administrationem legitimā[n] censeatur habere:beneficia tamen que ad collationem pertinēt episcopi[o] conferre nō pōt[p]:si ab alio[q] q̄ Ro.pon.fuerit deputatus[r].

Rubrica De temporibus ordinationū ꝛ qualitate ordinandorum.

Clemens.iiij.

¶ Episcopus italie vltramontanū non ordinet:nisi de speciali licētia pape vel per patētes lr̄as epi sui cōtinentes iustā cām quare nolit vel non possit illum ordinare:si secus factum fuerit ordinans punietur pena condigna:ꝛ ordinat⁹ manebit suspensus:ita ꝙ etiā a penitentiarijs pape sine ipsius sp̄ali licentia absolui non poterit.Jo.an.

Epe[s] contingit ꝙ nonnulli clerici[t] vinculo excōicationis[v] astricti:aut apostate[x]:seu irregulares[y] vel alias ordinū sacroꝝ susceptione indigni suā patriam[z] in qua de his habetur notitia[&] fugientes[ɔ] se i remotis partibus faciūt ad huiusmōi[ꝝ] ordīes ꝓmoueri. Nos igitur volentes animarū ipsorum periculis obuiare:statuim⁹:vt nullus episcopoꝝ[a] italie[b] decetero aliquem vltramōtanū clericuꝫ[c] ordinare p̄sumat:nisi a nobis sp̄alem licētiaꝫ habeat:uel ab episcopo de cui⁹ dioc̄esi traxit originē ordinandus:vel in cuius dioc.beneficiat⁹ existit[d]:per eius patētes lr̄as[e] causā rōnabilem cōtinētes:quare ipsum nolit aut nequeat ordinarꝭ. Eos vero quos contra p̄missa contigerit ordiari:manere volum⁹ absqꝫ spe[f] dispensationis super hoc a se.apo.obtinende suspensos[g]:ac ordinantes penitentia condigna puniri. Omnib⁹ nostris penitentiarijs inhibentes districte:ne absqꝫ licentia nr̄a sp̄ali[h] cum taliter ordinatis dispensent:vel suas eis tradant lr̄as per quas cuꝫ ipsis debeant dispensare.

h ¶ Negligenter.ecce primum casum.

i ¶ Aut pperā.ecce scd̄m.No.hic eqparari negligentiā ꝛ dlictū alibi differūt.s.de elec.si cōpromissarius ꝓ vtraqꝫ pte.eo.ti.q̄q̄.Jo.an.

k ¶ Vocato.sunt enim vocandi:qꝛ eoꝝ interest.s.de offi.archi.ad hoc.ō tem.ꝗ.si archiepiscopus.ꝛ quomodo intersit.s.diri.

l ¶ Premissa.qd̄ si nō fiat.dico visitatoris dationē nō valere:ad qd̄.s.eo.li.de elec.q̄uis.ꝛ.c.puida.sufficit.n.legislatoreꝫ aliqd ꝓhibuisse:ꝛ si non adiicit qd̄ ɔ̄factū fuerit.nō valere.C.de legi.nō dubium.

m ¶ Huiusmodi.s.datus ecclesie cathedrali.

n ¶ Legitimā.lri.di.cathinen̄.ꝛ.c.qm̄.ꝛ.s.de ele.cū nobis oli.i fi.fi.n.sequiꝭ qꝫ hꝫ administrationē legitimā:ergo bn̄ficia ɔfert vide instātiā in.c.vacante sede.s.ne se.vacā illa.ꝛ sufficit dare istātiā.ut.i.q.i.sic̄ vrgeri

o ¶ Episcopi.solius alias illa cū capitulo confert:qd̄ dic ut.j.ne se.va.c.vno.ꝛ de reg.c.vlt.

p ¶ Nō pōt.sup hoc vide qd̄ no.ō ma.et obe.c.cum olim.Scire debes ꝙ Jo.ꝛ hu.tenebāt ɔ̄rium:dicebant.n.indistincte ꝙ visitator poterat beneficia ɔferre.ꝛ hoc no.lri.di.obitū.Lau.ɔ̄.opi.ergo lau.vā in visitatore dato ab alio q̄ a papa:p̄ma in visitatore a papa dato:dꝫ enī ꝓpter ampliorē dātis p̄rogatiuā ampliore fungi ptāte:ad hoc.j.de p̄bē.si a sede.sicut ꝛ delegat⁹ a papa subdelegatum dat ab alio nō.C.de iudi.a iudice de of.dele.pastoralis.ꝛ.c.vlt.ad idē.j.de prebē.hi qui.

q ¶ Ab alio.puta archiep̄o in casibus supradictis:vel a capitulo si alicui cōmitterent vices:ille diceretur visitator.

r ¶ Deputatus.ille ergo bene hoc poterit:qꝛ oīa potest que electus.s.eo.li.de elec.is cui.Jo.an.

Epe contingit. Primo ponit cōstitutiōis cām impulsiuam Secundo statuit ibi:nos igitur.Tertio transgressores punit ibi eos vero.Quarto ad penā inhibitoriam addit ibi:omnibus.Do.

s ¶ Sepe.fuit igitur prouidendū.s.de appel.sepe.s.de elec.qa sepe.j.de resti.spo.frequēs.ff.de legi.nā ad ea.

t ¶ Clerici.no.ꝓ his que.j.dicam.

u ¶ Excōicanōis.de talib⁹ in excōicatiōe maiori ordinatis:dic vt.s.de sen.excō.cū illoꝝ.ꝛ distingue inter regulares ꝛ seculares:ꝛ inter sciētes ꝛ ignorātes ius uꝭ factum:ut ibi.

x ¶ Apostate.qui excōicati non sunt:ō hoc.xxiij.di.si qs.s.de vit.ꝛ ho.cle.si quis de apo.c.iij.nisi i casu.c.ut piculosa.j.ne cle.uel mo.ut piculosa.qui autē i apostasia recipit sacrū ordinē et si religiosus sit n̄ dispēsaꝭ cū eo p aliū q̄ per papā.s.de apo.c.vlti.qd̄ itellige si uera erat apostasia:p id qd̄ habes.s.e.c.ex parte.ꝛ ibi no.apostate āt infames sunt.vi.q.i.infames.ꝛ.iij.q.iiij.si quis a suo ꝛ sic nō pmouendi.xxiiij.di.qm̄.

y ¶ Irregulares.siue ex crimine siue ex defectu puta bigamia illegitimitate corporis vitio uel alio defectu.Jo.an.

z ¶ Patriā.ō qua inquirere dꝫ examinās ordināđos.xxiiij.distin.qm̄.ꝓp patriā et natiuitateꝫ carnis vel vilis emi solet mancipiū.ff.de edil.edic.qd̄ si nolit.§.si mācipia.ɔ̄.s.de indi.cuꝫ ḋputati.Sol.nō loqtur in ordināđo q subtiliter examinandus ē.vt.s.de pur.ca.constitutus.

& ¶ Notitia.ꝛ id in his fieri dꝫ examiatio.s.de elec.post q̄.cuꝫ suis concor.

ɔ ¶ Fugiētes.xix.q.ij.due sūt.

ꝝ ¶ Huiusmodi.s.sacros.

a ¶ Episcopoꝝ.abbates etiā ordies conferūt.lxix.dis.qm̄ videmus.s.ō eta.ꝛ q̄.c.cū ɔtigat.sed talib⁹ cōferre nō possunt:ꝙ dic:vt.j.ō puil.abbates.in.fi.ꝛ p̄sbyteri cōferunt psalmistatū vt.xxiij.di.psalmista.

b ¶ Italie.qd econuerso si ep̄s vltramōtan⁹ ordiet italicū:non videꝭ hec decre.locū hr̄e:qꝛ penalis ē:ꝛ sic restringēda ꝛ sic ꝓpriū nō excedit casum.s.e.li.ō elec.statutuꝫ.de pe.di.i.pene.In ɔ̄riū vꝭ cū per oīa sit eadēꝫ rō utrobiqꝫ.ergo idem ius.nec vꝭ ista ampliatio vel extēsio s̄m ea que vides.s.de elec.si post q̄.ubi constitutio illa cupiētes.lꝫ penalis locū habere declaratur i ꝓuisionib⁹ ꝛ appellationibus ꝛ ɔfirmatiōib⁹:de qbus ibi cautū nō erat:ad hoc.ff.de vb̄.ob.l.a ticio.vbi.n.ē eadē rō ꝛ penitus oīmoda similitudo:nō ꝓprie dicim⁹ extēdere.ff.ad.l.iulia.de adulte.l.si postulauerit.§.idē.ff.de eden.quedā.§.numularios:tūc enī pene dicūtur extēdi:qn̄ ad casum nō oīno similē extēdunꭍ:ꝛ sic itelligūtur ɔ̄ria:facit ad hanc q̄stioneꝫ:qd̄ no.moderni ꝛ host.p̄cipue.s.de elec.nihil.ꝛ guil.ꝛ gar.c.fi.auaritie.dubitādo credo p primā rōnē ꝙ hec decre.i italicis vltra mōtes ordīatis locū hēat.ꝛ pōt eē rō:qꝛ vltramontan⁹ citra mōtes existens hꝫ duo remedia:vt cito mittat ad ꝓpriū ep̄m.uel ad papā saltē q sibi vicinus est:licētiaꝫ postulet:qd̄ nō sic facile pōt italicus vltra mōtes existēs:habeāt ergo in hoc casu locū antiqua ꝛ moderna iura:istud aūt suum scriptum casum nō excedat.

c ¶ Clericū.qd dices si laicū ordinet i clericū:vꝭ ꝙ tūc locū nō hēat p iura gl.ꝓxi.allegata:ꝛ ad hoc.s.in p̄n.decre.Sed ɔ̄.j.c.vlti.cū suis ɔcor.ꝛ eadem est rō vtrobiqꝫ.ergo idē ius erit.Sol.credo per vltimo dicta ꝛ de laico i clericū ordīato hāc ɔstitutionē itelligi:ꝛ facit qd̄ dicā.j.c.pri.ꝛ litterā lege punctādo post vltramōtanū ꝛ n̄ post clericū:ꝛ sic tūc veꝝ itellectū habebis:ꝛ lꝫ proemiū ō sacris loq̄tur:cōstitutio generaliter loqtur:uel dicūtur hic sacri ordines large ut cōp̄hēdanꭍ minores:sic.s.de biga.c.i.de hoc.xxxij.di.in sūma.alij contra.

d ¶ Existit.subau.uꝭ vbi hꝫ domiciliū:lꝫ alibi natus fuerit.j.c.cū nullus.i.rn̄.nisi dicere velis hoc sp̄ale i hoc casu:qd̄ credo veꝝ:ꝛ lꝫ alias videā vnū ius suppleri p aliud:ut.s.de elec.is cui tn̄ istud nō credo suppleri per illud:alias facilimū erit vltramontano infami se facere ordinari:qd̄ vetat hec constitutio.

e ¶ Litteras.h no.duo sp̄alia p̄mo casu i quo scriptura requiꭍ:ꝛ hēs de h.s.ō pba.tertio.ꝛ diri.j.de cēsi.c.i.scd̄o ꝙ nō sufficit lnia:nisi exprimaꭍ cā:ꝛ ē si.j.de sen.ex.cū medicinalis.

f ¶ Spe.si.s.de elec.c.i.in fi.ep̄s ergo sup executione secum poterit dispensare:ut olim poterat.ix.q.ij.lugdun̄.

g ¶ Suspēsos.i casu isto celebrās irregularitatē icurrit:ꝛ de hoc dicam.j.c.pr.

h ¶ Sp̄ali.sic.j.de offi.vica.c.ij.ꝛ.iij.j.de pe.ꝛ re.c.ij.de reg.iur.in generali